

Jack Thorne

Gweithdy Addasu

CYFLWYNIAD

Mae'r gweithdy hwn wedi'i seilio ar sgwrs gyda Jack Thorne, dramodwr (*Harry Potter and the Cursed Child*) ac awdur sgrin (*Aeronauts/Wonder/The Secret Garden*). Mae'r sesiwn hon, a ddatblygwyd ar y cyd â Chyngheir Sgrin Cymru a Bad Wolf, yn canolbwyntio ar ei addasiad o waith Philip Pullman ar gyfer y sgrin yn y gyfres BBC *His Dark Materials*.

Oedran a meysydd pwnc:

Datblygwyd y sesiwn hon gyda myfyrwyr Safon Uwch mewn golwg, a bydd yn berthnasol i fyfyrwyr sy'n astudio Saesneg, y Cyfryngau neu Astudiaethau Ffilm.

Sut i ddefnyddio'r adnodd hwn:

Bydd yn cymryd tua 45 munud i wyllo'r cyflwyniad cyfan. Fodd bynnag, fe'i rhannwyd yn 4 pennod i ganiatáu i chi ddevis rhan benodol o'r drafodaeth. Mae'r penodau wedi'u rhannu'n 4 maes.

1. Trafod y gwahaniaeth rhwng cyfryngau
2. Sut i benderfynu ar themâu a naratif ar gyfer yr addasiad
3. Y broses o ddatblygu cymeriadau a deialog
4. Ystyriaethau eraill ar gyfer y broses addasu.

Bydd y cwestiynau a ofynnir yn ystod y ffilm yn helpu i atgyfnerthu'r wybodaeth a roddodd Jack i'r gwylwyr a sicrhau eu bod wedi deall. Gellir eu cyflwyno fel cwestiwn trafod, neu fel tasg ysgrifenedig.

"Pa agweddau ar iaith fydddech chi'n ystyried eu newid, wrth addasu llyfr 100 mlwydd oed?"

ADRAN 1: TRAFOD Y GWAHANIAETH RHWNG CYFRYNGAU

Yn yr adran gyntaf hon, mae Jack yn sôn am y ffaith bod llyfr yn caniatáu i chi glywed llais mewnol rhywun, tra byddai'n rhaid i emosiwn gael ei fynegi mewn ffyrdd eraill ar y sgrin. Yn gyffredin, byddai hyn yn cael ei alw'n egwyddor 'Dangos, Dim Dweud'. Gofynnwch i'ch myfyrwyr ystyried llinell o destun o lyfr rydych yn ei astudio ar hyn o bryd, neu rydych yn gwybod y bydd y myfyrwyr yn ymwybodol ohono.

A allan nhw amlygu darn y gellid ei gynrychioli'n well gan rywbeth arall? Efallai mynegiant wynebol, iaith y corff neu hyd yn oed gerddoriaeth?

Un o'r dramâu y mae Jack wedi'i haddasu yn y gorffennol yw *A Christmas Carol* gan Charles Dickens. Fe'i hysgrifennwyd dros 150 o flynyddoedd yn ôl, felly mae'r iaith a ddefnyddiwyd yn wahanol iawn o ran arddull i iaith heddiw. Gallwch drafod hyn fel grŵp neu roi enghraifft i'r myfyrwyr o lyfr o oes Victoria neu gyfnod cynharach.

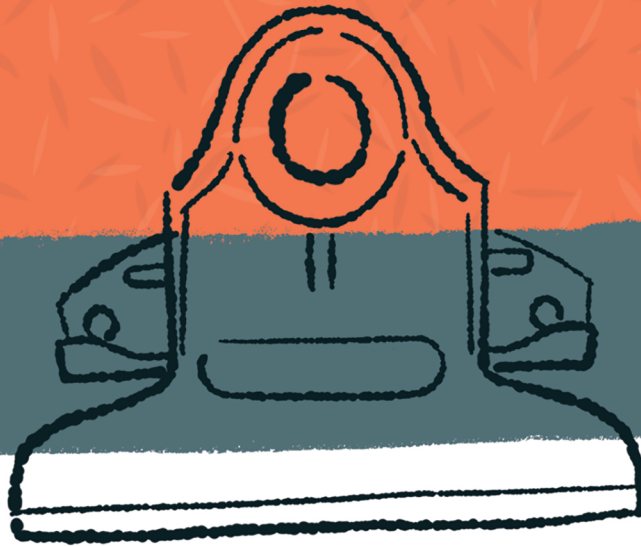
Pa agweddau ar iaith fydddech chi'n ystyried eu newid, wrth addasu llyfr 100 mlwydd oed ar gyfer cynulleidfa heddiw?

Yn olaf, cyfrwng gweledol yw'r teledu, ac wrth baratoi a dylunio golygfa ar gyfer criw ffilm, efallai y bydd angen i chi amlygu pethau gwahanol. Unwaith eto, gofynnwch i'r myfyrwyr ddewis darnau byr o destun, neu cyflwynwch destun iddynt.

Gofynnwch iddynt ddisgrifio'r pwyntiau allweddol y bydddech yn eu hystyried wrth gyflwyno'r olygfa honno mewn fformat i'w ddehongli gan griw cynhyrchu teledu neu ffilm.

Pa elfennau y byddai'n bwysig tynnu sylw'r dylunwyr set atynt? Sut gallai'r set gael ei goleuo? A fyddai angen rhywfaint o ddylunio sain?

ADRAN 2: SUT I BENDERFYNU AR THEMÂU A NARATIF AR GYFER YR ADDASIAD

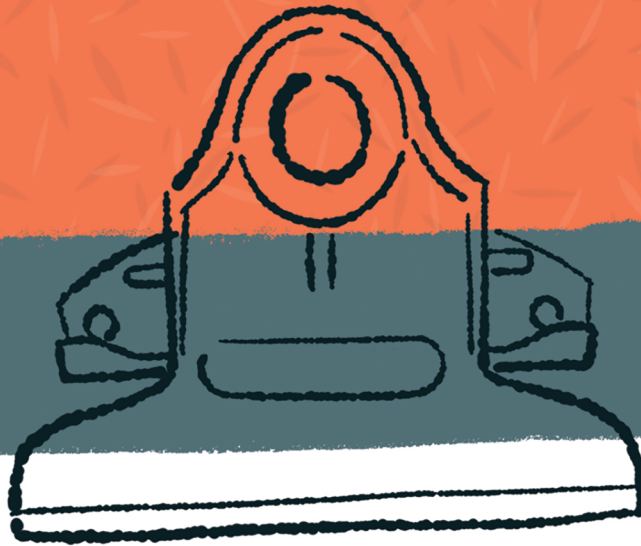
Mae llyfrau'n brofiad mwy personol o lawer na rhaglen deledu neu ffilm, sy'n cael eu cynhyrchu er mwyn i lawer o bobl ryngweithio â nhw ar yr un pryd. Er mwyn helpu i sicrhau bod pawb yn gallu dilyn y naratif, yn aml bydd rhai themâu ac isblotiau a oedd yn y llyfr gwreiddiol yn cael eu hepgor yn yr addasiad. Gofynnwch i'r myfyrwyr feddwl yng nghyd-destun y llyfr diwethaf a ddarllenon nhw.

Dewiswch un naratif plot o'ch llyfr a chanolbwyntiwch ar y thema honno yn unig. Pa blotiau eraill ydych chi'n credu y gallech eu hepgor o ganlyniad? A oes unrhyw beth y byddech chi'n ei ychwanegu?

Yn aml, fe allai fod gan ffilmiau a rhaglenni teledu thema drosfwaol nad yw'n amlwg bob amser. Gallai digwyddiadau go iawn a deialog fod wedi'u cysylltu gan syniadau yn ymwneud â cholled, neu gyfeillgarwch.

A all y myfyrwyr amlygu thema drosfwaol rhaglen deledu neu ffilm maen nhw wedi'i gwyllo'n ddiweddar?

ADRAN 3: Y BROSES O DDATBLYGU CYMERIADAU A DEIALOG

Un pwynt perthnasol y mae Jack yn ei godi yn ystod y drafodaeth yw bod castio y dyddiau hyn yn ymwybodol o liw, nid dim ond yn lliwddall. Mae'n rhoi enghraifft o gastio Ariyon Bakare i chwarae rôl Lord Boreal yn y gyfres, ochr yn ochr â Ruth Wilson, sy'n chwarae rhan Mrs Coulter. Mae'r ddau ohonyn nhw'n bobl sydd ar y cyrion o gymharu â'r Magisterium gwyn.

Pa mor bwysig yw hyn ym marn eich myfyrwyr, a beth yw rôl a chyfrifoldeb sinema/teledu o ran cynrychiolaeth gynhwysol?

Yn yr un ffordd ag y gallai themâu gael eu golygu allan o addasiad, felly hefyd cymeriadau. Mae Jack yn dweud y penderfynon nhw beidio â chyflwyno cymeriad Toni Markos o'r llyfr, oherwydd bod trosglwyddo ei brofiadau i fachgen arall, sef Bill Costa, wedi rhoi rheswm iddynt archwilio ei fam yn ddyfnach fel cymeriad.

Pa gymeriadau o lyfr y byddai eich myfyrwyr wedi hoffi iddynt gael eu harchwilio ymhellach?

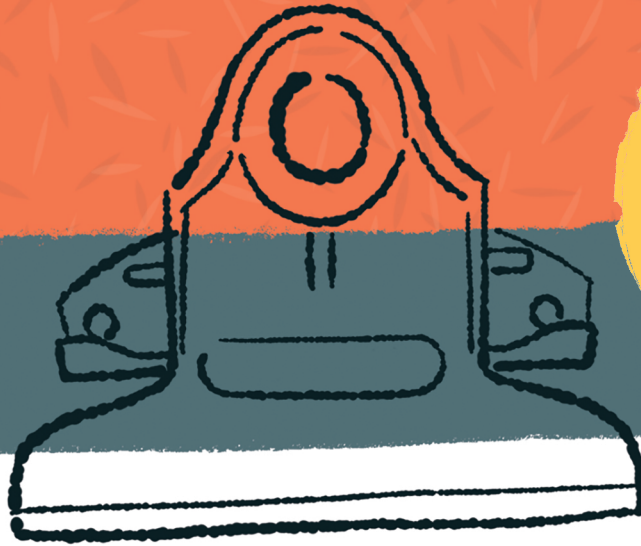
Yn olaf, wrth ddatblygu cymeriad ar gyfer addasiad, esboniodd Jack pam y cyflwynon nhw olygfeydd newydd nad oeddent yn y llyfrau. Gofynnwch i'ch myfyrwyr ddychmygu eu bod wedi cael y cyfle i addasu llyfr:

A allent gymryd cymeriad o lyfr o'u dewis ac amlinellu pa newidiadau fyddai'n briodol pe byddai cenedligrwydd neu ethnigrwydd y cymeriad yn cael eu cyflwyno mewn ffordd gwahanol?

Yn yr achos hwn, dylid gofalu peidio â defnyddio stereoteipiau. Yn hytrach, dylid canolbwyntio ar y cyfleoedd a ddaw yn sgil dewis rhywun sy'n siarad iaith wahanol neu sydd â threftadaeth wahanol.

"Sut byddech chi'n ei rannu'n 8 pennod?"

ADRAN 4: YSTYRIAETHAU ERAILL AR GYFER Y BROSES ADDASU

Yn ystod y sgwrs, mae Jack yn awgrymu pe byddai ganddo lai o brofiad o'r diwydiant, efallai y byddai wedi mynd ati'n wahanol i ystyried faint y byddai'n ei chostio i gyflwyno sgrïpt. Yn gyffredinol, byddai'r gyllideb fesul munud ar gyfer ffilm yn uwch o lawer na rhaglen deledu, y mae'n rhaid iddi gynhyrchu 8 pennod, efallai, am lai o arian. Pa effaith mae eich myfyrwyr yn credu y bydd hynny'n ei chael?

Yn eu barn nhw, beth yw'r gwahaniaeth rhwng teledu a ffilm o ran stori yn benodol?

O ran cynulleidfa, mae Jack yn dweud bod *His Dark Materials* yn ceisio bod yn sioe Cwadrant 4 sy'n apelio at blant ifanc, oedolion ifanc, oedolion a'r henoed. Er ei fod yn trafod y ffaith y gallai pobl ifanc fwynhau cynnwys heriol, mae cyfyngiadau'n bodoli. Gofynnwch i'ch myfyrwyr feddwl am raglen deledu a ddarllledwyd ar ôl y trothwy neu ffilm â thystysgrif 15 oed neu uwch.

Pa newidiadau fyddai eu hangen ar lefel sgrïpt i'w gwneud yn ffilm â thystysgrif PG, neu'n rhaglen deledu Cwadrant 4, fel y trafodwyd gan Jack yn y cyflwyniad? A oes goblygiadau pellach i'r stori?

Her arall wrth wneud addasiad ar ffurf cyfres yw'r angen i gael naratif ym mhob pennod. Unwaith eto, gallech roi llyfr i'ch myfyrwyr y maen nhw i gyd yn gyfarwydd ag ef neu ofyn iddynt ddewis llyfr.

Sut byddech chi'n ei rannu'n 8 pennod? A fyddai angen i chi ei wneud yn anlinellol?

Weithiau, bydd angen cyflwyno cymeriadau'n gynharach neu ddefnyddio ôl-fflachiau i adrodd stori. A fyddai hynny'n wir yn yr achos hwn?